خبر

بویینگ نه خسارت می‌دهد نه هواپیما

● در حالی که وزیر راه در واکنش به فسخ قرارداد بویینگ گفته از ظرفیت‌های قانونی قرارداد استفاده می‌کنیم، کارشناسان می‌گویند در این قرارداد محملی برای طرح شکایت علیه هواپیماساز وجود ندارد. به گزارش مهر، یکی از مهم‌ترین قراردادهایی که ایران پس از برجام توانست با شرکت‌های بزرگ اروپایی و آمریکایی به امضا برساند، قرارداد خرید ۸۰ فروند هواپیمای بویینگ در تایپ‌های مختلف توسط شرکت هواپیمایی جمهوری اسلامی (هما) از این غول هواپیماساز آمریکایی بود که اداره کنترل دارایی‌های خارجی وزارت خزانه‌داری این کشور (اوفک) نیز در دوره ریاست‌جمهوری اوباما، با این قرارداد موافقت کرد. اما یک سال پس از روی‌کارآمدن دونالد ترامپ و پس از اعلام خروج یک‌طرفه این کشور از برجام، شرکت بویینگ نیز اعلام کرد هیچ هواپیمایی به ایران تحویل نخواهد داد. عباس آخوندی وزیر راه و شهرسازی دیروز در حاشیه راهپیمایی روز قدس در واکنش به این اظهارنظر مقامات بویینگ اعلام کرد: وزارت راه و شهرسازی از همه ظرفیت‌های حقوقی و قانونی موجود در قرارداد استفاده خواهد کرد. وی امروز نیز در یادداشتی که به مناسبت روز قدس در کانال تلگرامی‌اش منتشر کرده، اعلام کرد: ایران از همه ظرفیت‌های حقوقی و قانونی خود در قرارداد برجام استفاده می‌کند. اگرچه قرارداد برجام محرمانه است، اما بسیاری از کارشناسان این اظهارات وزیر راه را به معنای احتمال شکایت از شرکت بویینگ در محاکم بین‌المللی و اخذ خسارت به دلیل این اقدام شرکت هواپیماسازی بویینگ برآورد کرده‌اند. با این حال برخی از حقوق‌دانان بین‌الملل از این اظهارات آخوندی به نوعی برداشت عوام‌فریبی کرده و معتقدند وی تلاش دارد با استفاده از این نوع ادبیات، از افکار عمومی زمان بخرد. گفتنی است در نخستین سال امضای قرارداد ایران‌ایر و بویینگ، این شرکت یک فروند از هواپیماهای مرجوعی و سفارشی ترکیش‌ایر را که به دلیل ناتوانی مالی این شرکت هواپیمایی ترکیه از تحویل آن امتناع کرده بود، به هما پیشنهاد داد، اما ایران با بررسی امکانات این هواپیما به بویینگ اعلام کرد نیازی به آن ندارد و مجددا خود شرکت ترکیش‌ایر این یک فروند را از بویینگ دریافت کرد. اصغر فخریه‌کاشان مشاور وزیر راه و شهرسازی در امور بین‌الملل و مسئول گروه خرید هواپیما از شرکت‌های هواپیماسازی اروپایی و آمریکایی در دوره پسابرجام که در حال حاضر در خارج از کشور به سر می‌برد، در گفت‌وگو با خبرنگار مهر درباره جزئیات مندرج در قرارداد ایران‌ایر و بویینگ و احتمال شکایت از این شرکت اظهار کرد: من باید با وزیر صحبت کنم تا وی اجازه بدهد که آیا امکان بیان جزئیات وجود دارد یا خیر. علیرضا منظری معاون اسبق هوانوردی و امور بین‌الملل سازمان هواپیمایی کشوری در گفت‌وگو با خبرنگار مهر درباره وجود امکان برای ادعای خسارت از بویینگ و شکایت ایران‌ایر از این شرکت آمریکایی در محاکم بین‌المللی، بیان کرد: هنوز به صورت رسمی اعلام نشده که آیا توافقی که میان ایران‌ایر و بویینگ به امضا رسید، یک قرارداد رسمی تجاری بوده یا یک تفاهم‌نامه داخلی میان دو شرکت؛ اگر فرض بگیریم که یک قرارداد تجاری رسمی بوده، قاعدتا مفادی از این قرارداد به موضوعات حقوقی و دعواهای این‌چنینی اختصاص دارد.

مصوبه‌ای برای افزایش برداشت از ۲۹ میدان نفتی

● وزیر نفت مصوبه شورای اقتصاد را درباره افزایش تولید از ۲۹ میدان نفتی تشریح کرد و گفت: با اجرای این طرح، در سه سال، ۴۶۰ میلیون بشکه به تولید ۲۹ میدان نفتی اضافه می‌شود. به گزارش وزارت نفت، بیژن زنگنه با اشاره به مصوبه شورای اقتصاد برای افزایش برداشت از ۲۹ میدان نفتی، اظهار کرد: ۲۹ طرح برای نگهداشت و افزایش تولید میدان‌های در حال بهره‌برداری در ایلام، خوزستان، گچساران، فلات قاره و فارس طراحی شده که منابع مالی آن قرار است از طریق مردم تأمین شود. وی با بیان اینکه همه فعالیت افزایش برداشت از این میدان‌ها به شرکت‌های ایرانی واگذار می‌شود، افزود: بیش از ۷۵ درصد تجهیزات برای توسعه برداشت‌ها ایرانی است و فهرست مفصلی از تجهیزات ایرانی ضمیمه قرارداد می‌شود که پیمانکاران مکلف‌اند این تجهیزات را از شرکت‌های ایرانی خریداری کنند. وزیر نفت یکی از اهداف اجرای این طرح را ایجاد اشتغال و تقاضا برای کالا و خدمات ایرانی عنوان کرد و افزود: چهار درصد از کل مبلغ درآمدی صرف رسیدگی به مناطق اجرای طرح‌ها شده و طرح‌هایی برای محرومیت‌زدایی در این مناطق اجرا می‌شود. وی یادآور شد: بازپرداخت تمام اصل و فرع پول از محل ۵۰ درصد درآمدهای اضافی حاصل از اجرای طرح‌ها انجام می‌شود.

همکاری با شریک آذری برای دورزدن تحریم‌ها آغاز می‌شود

برداشت ثروت ۱۲۰ میلیاردی جدید در خزر

ایران در همکاری مشترک با جمهوری آذربایجان برای بهره‌برداری از میادین مشترک هیدروکربوری، دست بالا را دارد

شرق: حدود دو ماه قبل با سفر حسن روحانی، رئیس‌جمهور، به جمهوری آذربایجان و امضای تفاهم‌نامه‌ای بین دو کشور برای برداشت از میادین مشترک نفت و گاز، صحبت از «شکستن قفل خزر» به میان آمد. وزیر نفت آن روزها خبر داده بود که «ایران برای توسعه همکاری‌ها، درباره دو بلوک مهم از دریای خزر تفاهم کرده تا بدون ورود به بحث رژیم حقوقی، همکاری را شروع کند و به‌این‌ترتیب، با توسعه این دو بلوک، به‌صورت ۵۰ _ ۵۰ از آنها برداشت خواهیم کرد». اما اینکه این دو بلوک کدام هستند، هنوز هم مشخص نیست. با گذشت دو ماه از این رخداد بزرگ نفتی که پیش از خروج آمریکا از برجام رخ داده بود، هنوز خبر تازه‌ای از این تفاهم‌نامه به گوش نمی‌رسد. با گسترش همکاری‌های تجاری و اقتصادی بین ایران و این همسایه شمالی، کارشناسان این نکته را مطرح می‌کنند که این همکاری می‌تواند به نفع ایران تمام شود. اشتیاق جمهوری آذربایجان برای برداشت نفت از نقاط مرزی مشترک با ایران، به گفته برخی کارشناسان حکم «دست بالا» را برای ایران دارد؛ بنابراین ایران می‌تواند در کنار دیگر همسایگانی که در حال ستاندن سهم خود از خزر هستند، با گام‌هایی نوپا قدم به میدان بگذارد و در کنار آن، از تحریم‌های احتمالی نیز گریزان باشد. به تعبیری دیگر، ایران با همکاری با جمهوری آذربایجان، می‌تواند شریک آذری خود را برای مذاکره با شرکت‌های پیشرفته در حوزه برداشت از آب‌های عمیق، به میدان بفرستد تا از این طریق، بتواند تحریم‌ها را نیز دور بزند. علاوه بر آنکه سابقه مستثناشدن برخی همکاری‌ها با همسایگان شمالی در حوزه نفت و گاز، این امید را می‌دهد که باز هم می‌توان از چنگال تحریم‌ها با همکاری دوسویه با آذربایجان، رها شد. با این همه هنوز جزئیات بیشتری درباره این توافق به میان نیامده و تلاش‌های «شرق» برای دسترسی به محسن دلاویز، مدیرعامل شرکت نفت خزر هم بی‌نتیجه ماند. به نظر می‌رسد عدم پاسخگویی این مقام مسئول در روزهای پیش از تعطیلات، به‌واسطه آخرین تغییراتی است که علی کاردر، مدیرعامل شرکت ملی نفت ایران در آخرین روز غیرتعطیل این هفته ایجاد کرده است؛ تغییر مدیرعامل شرکت نفت خزر و جایگزینی علی اصولی با دلاویز برای این پست. بنابراین در این زمینه نظر دو کارشناس را جویا شدیم.

۱۲۰ میلیارد بشکه نفت در دل خزر

قادر شادی‌وند، کارشناس انرژی حوزه خزر که پیش‌تر مسئولیت میز نفت خزر را در اداره کل برنامه‌ریزی راهبردی معاونت برنامه‌ریزی وزارت نفت برعهده داشت، در گفت‌وگو با «شرق» با بیان اینکه تاکنون اطلاعات متفاوتی از میزان ذخایر نفت و گاز دریای خزر ارائه شده است، می‌گوید: براساس اطلاعات به‌دست‌آمده از میادین و بلوک‌های شناسایی‌شده و اظهارنظر مقامات رسمی پنج کشور حاشیه دریای خزر، ذخایر احتمالی نفت خام و گاز طبیعی این پهنه به‌ترتیب ۱۲۰ میلیارد بشکه و ۱۳ تریلیون مترمکعب برآورد می‌شود.

او در بیان چرایی توجه‌نکردن ایران به نفت دریای خزر می‌گوید: چشم‌انداز روشن افزایش تولید نفت و گاز کشورهای حاشیه دریای خزر و موقعیت ویژه این منطقه در دسترسی به بازارهای مصرفی اروپا و آسیا، دولت‌های مزبور را بر آن داشته است که با گسترش فعالیت‌های اکتشاف، توسعه و تولید نفت خام و گاز طبیعی از پتانسیل موجود در راستای بهبود وضعیت اقتصادی خود بهره‌مند شوند. در ایران به لطف منابع سرشار نفت و گاز در جنوب و البته شرایط دشوار تولید با توجه به عمق زیاد آب دریای خزر در بخش ایران، تا سال‌های اخیر توجهی به توسعه میادین این دریا نشده بود.

به گفته او، در سال‌های گذشته بر حضور مؤثر و حداکثری در دریای خزر (با توجه به حضور گسترده همسایگان شمالی)، سیاست توسعه منابع انرژی دریای خزر در دستور کار قرار گرفته و فعالیت در این دریا با سرعت مناسبی پیش رفت اما همواره مسائل تکنولوژیکی و تعیین‌نشدن رژیم حقوقی دریای خزر از جمله چالش‌های پیش‌روی فعالیت در این دریا به‌شمار می‌رفته است.

وقتی از او درباره اهمیت همکاری ایران با همسایگان شمالی می‌پرسم، می‌گوید: باوجود فعالیت گسترده همسایگان شمالی در دریای خزر و حضور شایان‌توجه شرکت‌های خارجی اما فعالیت دو کشور همسایه یعنی جمهوری آذربایجان و ترکمنستان به دلیل وجود مرزهای دریایی با ایران اهمیت بالاتری داشته و به همین دلیل ارائه راهکارهای توسعه همکاری‌های چندجانبه در اولویت قرار دارد. شادی‌وند در بیان چرایی عدم همکاری‌های مشخص با این دو همسایه توضیح می‌دهد: دو کشور جمهوری آذربایجان و ترکمنستان بر سر مالکیت حوزه دریایی نفتی کپز (سردار) مناقشات شایان‌توجهی دارند و در جنوب نیز هنوز میادین نفت و گاز مورد مناقشه تعیین‌تکلیف نشده‌اند. در سمت شرق و در مرز مشترک آبی ایران و ترکمنستان بیش از چهار بلوک دریایی از سوی ترکمنستان تعریف و به یک شرکت روسی واگذار شده که این بلوک‌ها مورد مناقشه ایران است؛ بنابراین فعالیت در آنها به حالت تعلیق درآمده است. در سمت غرب نیز میادین دریایی مورد مناقشه با جمهوری آذربایجان در بلاتکلیفی به‌سر می‌برد.

این کارشناس انرژی با اشاره به امضای تفاهم‌نامه ایران و جمهوری آذربایجان برای برداشت نفت و گاز از خزر می‌افزاید: در فروردین سال جاری دو کشور ایران و جمهوری آذربایجان درباره فعالیت مشترک در میادین دریایی خزر، به‌ویژه عملیات اکتشاف و توسعه در بلوک بزرگ البرز (الو) به توافق رسیدند که حرکتی امیدوارکننده در راستای کاهش تنش‌های سیاسی در دریای خزر و پایانی بر عدم توسعه منابع انرژی این بخش از بستر دریای مزبور و حفظ منافع ملی کشور قلمداد می‌شود.

محدودیت‌های تکنولوژیکی ایران در خزر

او به مهم‌ترین مشکل ایران در برداشت نفت و گاز از دریای خزر اشاره کرده و می‌گوید: اصلی‌ترین مانع توسعه میادین ایرانی دریای خزر، محدودیت‌های تکنولوژیکی است و این در حالی است که کشور جمهوری آذربایجان با سابقه طولانی همکاری با شرکت‌های بین‌المللی نفت و گاز، از توانمندی بالایی در تسریع فعالیت توسعه این میادین برخوردار است. درحال‌حاضر بالغ بر ۲۲ شرکت بین‌المللی در بخش دریایی جمهوری آذربایجان فعالیت دارند که با گسترش همکاری‌های دو کشور، امکان بهره‌مندی ایران از توان فنی و مالی آنها در توسعه میادین مشترک واقع در آب‌های عمیق دریای خزر فراهم خواهد شد. شادی‌وند با مستثناکردن ایران در توضیح پیش‌رو ادامه می‌دهد: در این میان، با وجود آنکه مناطق وسیع اکتشاف‌نشده خشکی در منطقه آسیای میانه و قفقاز وجود دارد، اما کشورهای ساحلی منطقه به‌جز ایران، اقدامات گسترده‌ای را در راستای اکتشاف و تولید با همکاری و مشارکت شرکت‌های بزرگ بین‌المللی صورت داده‌اند. این در حالی است که هنوز رژیم حقوقی جامعی برای این دریا تعریف نشده است، اما کشورهای همسایه شمالی، سال‌ها پیش از ایران فعالیت اکتشاف و تولید نفت و گاز خود را در دریای خزر آغاز کرده‌اند.

سهم‌بندی بدون یکی از اعضا

این کارشناس با اشاره به مشکل حقوقی در دریای خزر می‌گوید: با توجه به ضعف مالی و فنی کشورهای حاشیه‌ای و همچنین نیازمندی به سرمایه‌گذاری و تکنولوژی پیشرفته، بدیهی است پای شرکت‌های بین‌المللی به منطقه خزر باز می‌شود؛ به‌طوری‌که علاوه بر شرکت‌های دولتی، هم‌اکنون بالغ بر ۳۵ شرکت بین‌المللی در عملیات اکتشاف، توسعه و تولید نفت و گاز از میادین دریای خزر حضور دارند. نکته درخور توجه در حوزه فعالیت نفت و گاز در دریای خزر، تقسیم وظایف و منافع بدون حضور ایران است.

همه به‌جز ایران

او با اشاره به فعالیت هریک از کشورها در بهره‌برداری از دریای خزر تصریح می‌کند: در بخش شمالی، دو کشور قزاقستان و روسیه با انجام توافق‌های لازم، بستر دریا را بین خود تقسیم کرده و با ساختارهای توافق‌شده، توسعه میادین آن بخش از دریای خزر را دنبال می‌کنند. قزاقستان بیش از ۲۳ بلوک دریایی جدید را برای عرضه به شرکت‌های معتبر بین‌المللی آماده کرده و روسیه نیز فعالیت‌های اکتشاف و توسعه خود را (که از دو دهه پیش آغاز کرده بود) در سال ۲۰۱۰ و با تولید از میادین خود به نتیجه رساند تا از رقابت ایجادشده در دریای خزر جا نماند. در بخش میانی نیز کشور روسیه در توافق با جمهوری آذربایجان، مرزهای آبی را مشخص کرده و کار توسعه میادین مشترک را به شرکت‌های بهره‌بردار روسی سپرده‌اند. اکنون جمهوری آذربایجان تقریبا همه نفت و گاز خود را از بخش دریای خزر تولید می‌کند و تنها تولید را در برخی از میادینی که بر سر آنها با ایران مناقشه دارد، متوقف کرده است. کشور ترکمنستان نیز با تقسیم بخش دریای خزر خود به ۳۲ بلوک، واگذاری آنها به شرکت‌های بین‌المللی را آغاز کرده است. در شرق دریای خزر، به دلیل آنکه بلوک‌های دریایی ترکمنستان در مرحله توسعه قرار دارند، امکان مشارکت شایان توجه ایران در فرایند توسعه میادین دریایی با حضور شرکت‌های خارجی بیشتر فراهم است. موفقیت در این فرایند نیز در گرو حمایت سیاسی از شرکت‌های داخلی در عرصه همکاری‌های بین‌المللی خواهد بود.

تمرین در خزر

او در ادامه با اشاره به اشتیاق جمهوری آذربایجان برای همکاری ایران در برداشت نفت از خزر، می‌گوید: جمهوری آذربایجان چند میدان خود را در نزدیکی مرز ایران و آذربایجان که محل مناقشه است، توسعه نداده است. چندبار هم اقدام به توسعه کرد و آن را به شرکت‌های بین‌المللی واگذار کرد، اما با عکس‌العملی که ایران نشان داد، از توسعه آن صرف‌نظر کرد. بااین‌حال این کشور به این نفت نیاز دارد و به همین دلیل به ایران پیشنهاد همکاری داده است. از سویی ایران نیز در مقابل به تکنولوژی برداشت نفت از آب‌های عمیق نیاز دارد و به دلیل همین تقاضای دوطرفه، تفاهم‌نامه برداشت نفت از دریای خزر بین دو کشور منعقد شد. محل برداشت نیز دقیقا روی مرز محل مناقشه بین دو کشور است و به نظر می‌رسد روی آن نیز به توافق رسیده‌ایم که برای انعقاد قرارداد در حال مذاکره هستیم.

این کارشناس انرژی با بیان اینکه تاکنون در برداشت نفت از میادین مشترک با همسایگانمان همکاری مشترک نداشته‌ایم، می‌افزاید: به همین دلیل این همکاری مشترک می‌تواند تجربه خوبی برای همکاری‌های بعدی ایران با عراق، عربستان، قطر و دیگر کشورهایی که با آنها میادین مشترک داریم، باشد. هرچه همکاری‌های تجاری و اقتصادی با همسایگان را گسترش دهیم، به نفع ایران خواهد بود و چه بهتر که روی موضوعی توافق کنیم که جمهوری آذربایجان به آن نیاز دارد و می‌تواند مهم‌ترین محور مذاکرات ایران و جمهوری آذربایجان باشد. شادی‌وند با بیان اینکه همکاری ایران و آذربایجان فرصت بسیار خوب و موقعیتی استثنائی است، ادامه می‌دهد: جمهوری آذربایجان یک میلیون بشکه نفت تولید می‌کند و برایش تولید نفت صد هزار بشکه تعیین‌کننده است. به همین دلیل ایران می‌تواند شرایط دلخواه خود را در قرارداد بگنجاند و به نوعی می‌توان گفت دست بالا در این قرارداد با ایران است، اما همه اینها بسته به فضای سیاسی خواهد بود. از طرفی چون علاقه از سوی آذری‌هاست، از طریق راه‌هایی مانند جوینت‌فنچر با آذربایجان، طرف آذری می‌تواند با شرکت‌های غربی مذاکره کند و به‌این‌ترتیب از چنگال تحریم‌ها رها شویم.

فرصت‌سازی آذری‌ها برای ایران

حسین آفریده، رئیس دانشکده مهندسی انرژی و فیزیک دانشگاه صنعتی امیرکبیر نیز در گفت‌وگو با «شرق» با بیان اینکه اکنون زمان مناسبی برای برداشت نفت از دریای خزر است، می‌گوید: ایران تاکنون از خزر برداشت نکرده، درحالی‌که همسایگان برداشت کرده‌اند و این سبب می‌شود فرصت را از دست بدهیم. آفریده با بیان اینکه بخش مربوط به ایران در طرف عمیق دریای خزر است، می‌افزاید: این مسئله برداشت ما را از خزر سخت‌تر می‌کند. این همکاری و تفاهم‌نامه امضاشده می‌تواند یک گام رو به جلو برای برداشت از بخش عمیق دریای خزر باشد. رئیس سابق کمیسیون انرژی مجلس در ادامه به مشکل تحریم‌های اعمال‌شده علیه ایران اشاره کرده و می‌گوید: اکنون که احتمالا ایران در جذب سرمایه‌گذاری خارجی مجددا دچار مشکل خواهد شد، برداشت از یک میدان مشترک بین ایران و جمهوری آذربایجان از آنجا که پروژه مشترک است، می‌تواند این بستر را فراهم کند که آذری‌ها با سرمایه‌گذار خارجی وارد مذاکره شوند.

به گفته او، سیاست خارجی در هر زمان و مکانی باید متفاوت باشد و اکنون شرایط بسیار مناسبی است که به دنبال شریکی در خزر باشیم و نباید این فرصت را از دست بدهیم.

گذر

قیمت خودرو ۸ تا ۱۵ میلیون تومان افزایش یافت

● به گزارش تسنیم، این روزها بازار خودرو التهابات زیادی را شاهد است که یکی از دلایل آنها افزایش قیمت خودروهای خارجی و تمایل مردم به خرید خودروهای داخلی است. البته محدودیت عرضه و زمزمه افزایش قیمت خودروها تا پایان خردادماه عاملی شده تا تقاضا در سطح بازار افزایش پیدا کند و همین موضوع رشد قابل توجه قیمت‌ها را به وجود آورده است. علاوه بر این تعلیق همکاری پژو با ایران نیز عاملی شده تا نخستین خودروی پسابرجامی، پژو ۲۰۰۸ در چند روز اخیر شاهد افزایش قیمت هشت‌میلیون‌تومانی باشد به نحوی که این خودرو هم‌اکنون با ۱۷۱ میلیون تومان به فروش می‌رسد. در بازار مزدا۳ با رشد ۱۵میلیون‌تومانی با قیمت ۲۰۵ میلیون تومان، ساندرو با افزایش دومیلیون‌تومانی با قیمت ۷۲ میلیون تومان و استپ‌وی با افزایش دومیلیون‌تومانی با قیمت ۸۱ میلیون تومان مورد معامله قرار می‌گیرد. در بخش خودروهای پژو ۲۰۶ نیز بازار شاهد تغییرات قیمتی ۱۰۰ تا ۲۰۰ هزار تومانی است.

مسکن‌های قول‌نامه‌ای سنددار می‌شود

● برای خانه‌های واقع در بافت‌های ناکارآمد شهری با همکاری سازمان ملی زمین و مسکن و شرکت بازآفرینی شهری ایران، اسناد مالکیت صادر می‌شود. به گزارش تسنیم، چهل‌ودومین جلسه ستاد ملی بازآفرینی به ریاست عباس آخوندی وزیر راه و شهرسازی، هوشنگ عشایری مدیرعامل شرکت بازآفرینی شهری ایران و با حضور اعضای ستاد برگزار شد. وزیر راه و شهرسازی در چهل‌ودومین جلسه ستاد ملی بازآفرینی یکی از اقدامات لازم در زمینه استفاده از تسهیلات مسکن را پیگیری بحث سنددارکردن منازل مسکونی قول‌نامه‌ای واقع در بافت‌های ناکارآمد شهری برشمردند. آخوندی درخصوص بحث تعاونی‌های مسکن متذکر شد که تعاونی‌های مسکن در ایران از تعریف صحیحی برخوردار نیستند و این تعاونی‌ها در اصل باید تعاونی‌های ساماندهی مصرف مسکن باشند.